

KRD-IG-21/2021

Warszawa, dnia 15 lutego 2021 r.

Sz. P. Grzegorz Puda
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Dotyczy: Uwag do projektu Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z realizowanym procesem konsultacji społecznych Krajowego Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej dotyczącego okresu 2023-2027 poniżej przedstawiamy następujące uwagi:

Działania o charakterze inwestycyjnym dla przedsiębiorstw rolno-spożywczych, zakładów przetwórczych, np. ubojni, zakładów przetwórczych mięsa drobiowego

Analizując, zaproponowane w Krajowym Planie Strategicznym, działania dedykowane przedsiębiorstwom rolno-spożywczym, w szczególności dużym zakładom przetwórczym, należy ocenić je jako bardzo ograniczone. W praktyce dostęp do wsparcia dla branży przetwórczej sprowadza się do skromnych możliwości w ramach priorytetu dotyczącego transferu wiedzy lub instrumentów finansowych w ramach współpracy w łańcuchu wartości.

W najbliższych latach polski przemysł rolno – spożywczy będzie musiał zmierzyć się z dostosowaniem do wymogów wspólnotowej strategii „Od pola do stołu”. Wdrożenie celów strategii niewątpliwie przyczyni się do wzrostu kosztów operacyjnych w gospodarstwach rolnych i przemyśle spożywczym oraz wzrostu cen żywności. W rezultacie przewidywany spadek podaży oraz wyższe ceny skupu i zbytu będą skutkowały pogorszeniem międzynarodowej konkurencyjności unijnego sektora rolno-żywnościowego, gdyż analogiczne standardy w zakresie zrównoważonego łańcucha żywnościowego prawdopodobnie nie zostaną wprowadzone w rozwijających się gospodarczo krajach Ameryki Płd., Azji i Afryki oraz w państwach WNP, które są konkurencyjnymi producentami i eksporterami żywności.

Unia Europejska na rynku mięsa drobiowego przyznaje preferencyjne kontyngenty importowe, które w 2021 r. wynoszą: Brazylię (362 tys. ton), Tajlandię (200 tys. ton), Ukrainę (90 tys. ton), Stany Zjednoczone (21 tys. ton) oraz pozostałe państwa (25 tys. ton). Zagrożeniem dla krajowej branży jest kontyngent z Ukrainy obejmujący przede wszystkim filety drobiowe, których udział w zaopatrzeniu krajowego rynku może znacząco wzrastać. Należy również pamiętać, że producenci w Brazylii i Tajlandii oraz na Ukrainie nie są zobligowani do przestrzegania restrykcyjnych przepisów rolno-środowiskowych oraz tych w zakresie dobrostanu ptaków. W konsekwencji chów i przetwórstwo mogą być realizowane po niższych kosztach budując w ten sposób

cenowe przewagi konkurencyjne na unijnym rynku. Dlatego też Unia Europejska na rynku produktów rolno-żywnościowych powinna kontynuować protekcyjną politykę handlową, której podstawą będzie ochrona rynku wewnętrznego przy użyciu ceł i innych narzędzi para- i pozataryfowych (np. wysokich standardów jakościowych).

Branża drobiarska w Polsce należy do najważniejszych działów sektora rolno-żywnościowego. Realizacja celów zapisanych w strategii „Od pola do stołu” będzie miała duży wpływ na funkcjonowanie i konkurencyjność wszystkich uczestników łańcucha dostaw.

Mając powyższe na względzie zachodzi konieczność uwzględnienia w działaniach o charakterze inwestycyjnym kosztów związanych z dostosowaniem do wymogów strategii „Od pola do stołu” np. służących obniżeniu oddziaływania na środowisko, ponoszonych przez przedsiębiorstwa sektora rolno-spożywczego (także te duże).

Wsparcie dla roślin wysokobiałkowych

Mając na uwadze rozwiązania prawne funkcjonujące w Polsce w zakresie możliwości stosowania pasz wysokobiałkowych, potrzebę zwiększenia wykorzystania krajowych źródeł białka oraz znaczenie dla konkurencyjności sektora drobiarskiego wysokiej jakości pasz w cenie nieodbiegającej o cen obowiązujących na innych rynkach, należy pozytywnie ocenić możliwość uzyskania wsparcia poprzez interwencję „Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do roślin wysokobiałkowych na nasiona”. Ze względu na brak informacji dotyczącej wielkości wsparcia nie jest możliwe przedstawienie pełnej oceny tego programu. Niezmiernie istotnym jest, by wysokość wsparcia zaproponowana w tym działaniu stanowiła wystarczającą zachętę dla producentów rolnych do zwiększania zasiewów i budowania krajowego potencjału produkcji pasz wysokobiałkowych. Zaproponowane wsparcie nie powinno być ograniczane górnym limitem kwalifikowanych do wsparcia hektarów.

Dopłaty do składek ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich od ryzyka wystąpienia Salmonelli oraz wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI)

Interwencja o bardzo istotnym znaczeniu dla ograniczenia ryzyka prowadzenia produkcji drobiarskiej. Wśród drobiu największe ryzyko związane jest z wystąpieniem Salmonelli oraz wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI). Obecnie znaczna część producentów drobiu nie posiada ubezpieczenia od ww. chorób, a wprowadzenie możliwości refundacji im części składki przyczyni się do ich zainteresowania tym rodzajem ubezpieczeń.

Wsparcie inwestycji w gospodarstwach w zakresie chowu drobiu dostosowujących się do produkcji w ramach ekoschematu – dobrostan zwierząt

W związku z zaproponowanym działaniem dla hodowców utrzymujących drób w wyższych warunkach dobrostanowych (ekoschemat – dobrostan zwierząt) w wielu przypadkach konieczne będzie przeprowadzenie inwestycji mających na celu osiągnięcie parametrów wymaganych ww. programie, np. właściwe okna dachowe, dodatkowe wyposażenie. Koszt inwestycji może okazać się istotną barierą dla wielu hodowców chcących przystąpić do ekoschematu. Dlatego też, zaproponowane wsparcie w ramach interwencji „Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacja)” tylko do sytuacji, kiedy produkcja jest ekologiczna albo operacja polegać będzie na zmianie sposobu chowu z konwencjonalnego na ekologiczny, powinno zostać rozszerzone również o działania dotyczące dostosowania do wymagań ekoschematu – dobrostan zwierząt.

SZCZEGÓŁOWE UWAGI DO PLANU STRATEGICZNEGO DLA WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ – EKOSCHEMAT - DOBROSTAN ZWIERZĄT

- **Określenie wysokości wsparcia.** Do całościowej oceny propozycji ekoschematu dla drobiu niezbędne jest podanie wysokości wsparcia, jakie będzie przysługiwało za udział w programie. Proponowane wymagania będą wiązały się z koniecznością poniesienia dodatkowych kosztów oraz pogorszeniem ekonomiki produkcji. Właściwie oszacowany poziom wsparcia będzie miał kluczowe znaczenie z punktu widzenia zainteresowania działaniem przez hodowców. Nie mniej istotne będzie również uwzględnienie w działaniach wspierających – jako kosztów kwalifikowanych - inwestycji i modernizacji oraz kosztów związanych z dostosowaniem budynków i ich wyposażeniem do podwyższonych wymogów;
- **Rozszerzenie programu na pozostałe gatunki drobiu.** Chociaż wiodącymi gatunkami pod względem wielkości produkcji są kurczęta i indyki, to należy pamiętać, że Polska jest także znaczącym producentem innych gatunków drobiu, w szczególności gęsi i kaczek. Ze względu na niższą skalę produkcji w odniesieniu do kurczaków i indyków uwzględnienie ich w programie nie będzie stanowiło istotnego obciążenia dla budżetu, jednakże pozwoli zapewnić równe traktowanie wszystkich podmiotów zajmujących się drobiem. Dodatkowo, wsparcie tego sektora byłoby korzystne z punktu widzenia równowagi konkurencyjnej na rynkach UE, ponieważ na rynku węgierskim producenci kaczek i gęsi otrzymują wsparcie finansowe z tytułu warunków prowadzonego chowu;
- **Usunięcie zapisu „zakaz obcinania dziobów”,** a dopisanie „korekcji, kształtowania lub uzdatniania dziobów” ze wskazaniem metody wykonanego zabiegu jako jedynej możliwej tj. przy użyciu metody laserowej (jest to nowoczesna metoda wykorzystująca światło podczerwieni).

W odniesieniu do kur niosek - w trwającej, od kilku lat, debacie publicznej na temat „przycinania dziobów” wskazywane jest, że stanowi to zbyt wysokie ryzyko dla zachowania właściwego dobrostanu kur, a w konsekwencji tego strat ekonomicznych. Jest to nie tylko argumentacja przedstawicieli branży, ale również organów odpowiedzialnych za dobrostan zwierząt (dla przykładu: Farm Animal Welfare Committee – FAWC, UK). Wydana przez FAWC opinia wskazywała, że nieprzycinanie dziobów nasila szkodliwe dziobanie kur, co pogorsza dobrostan ptaków.

W stadach kur niosek w systemach alternatywnych, z powodu wycofania praktyki przycinania dziobów, mamy do czynienia z: wyższą podatnością na choroby, niższą produktywnością, wzmożonym stresem, wysoką śmiertelnością. Co więcej, może nawet dojść do bezprecedensowych sytuacji, że z powodu ostrego nasilenia się dziobania kur, w stadzie będzie trzeba przyciąć dzioby, ale wówczas zastosowana zostanie metoda „gorącego ostrza”, co mogłoby się okazać jeszcze bardziej negatywne dla dobrostanu ptaków.

W odniesieniu do indyków – korekcja dziobów wśród tego gatunku służy utrzymaniu właściwej zdrowotności i dobrostanu. Mając na uwadze naturalne agresywne cechy w zachowaniu indyków, ograniczenie korekcji dziobów prowadziłoby do wzajemnego okaleczania i powodowania ran, a w konsekwencji, w sytuacjach ekstremalnych, do

kanibalizmu w całym stadzie. W następstwie wprowadzone ograniczenie służyłoby nie poprawie dobrostanu, a drastycznemu jego pogorszeniu.

Ponadto, w przypadku indyków, proponuje się uwzględnienie wykorzystania w halach produkcyjnych przedmiotów zajmujących uwagę ptaków (plastikowe butelki, płyty CD, gałązki świerku, kostka słomy itp.), najpóźniej na początku drugiego tygodnia, w ilości na każde 400 m² jedna zabawka;

- Obsada w przypadku indyczek - 52 kg/m², w przypadku indorów 54 kg/m²;
- **Zrezygnowanie z limitu obsady 30kg/m²** w przypadku kurcząt brojlerów, a zostawienie jedynie wymogu 20 szt./m². Dodatkowo proponuje się wprowadzenie obowiązku min. 14 dniowej przerwy między zasiedleniami obiektu inwentarskiego.

Pozostawienie jednocześnie obu warunków prowadzi do sytuacji, w której maksymalna waga ptaka, przy takim zagęszczeniu będzie mogła wynosić 1,5 kg, co jest wielkością w zasadzie niesprzedawalną. Ponadto zmniejszenie obsady do 30 kg/m², biorąc pod uwagę rzeczywiste, średnie zagęszczenie obsady w kurnikach, jest niezwykle dużą redukcją, która spowoduje ogromny wpływ na ekonomię produkcji, a nadto nie będzie to praktyczne z punktu widzenia celu - polepszenia warunków bytowych. W efekcie hodowcy nie będą korzystać z ekoschematu. Wprowadzenie 14 dniowej przerwy między zasiedleniami obiektu inwentarskiego będzie miało pozytywny wpływ na dobrostan, poprzez zmniejszenie ryzyka przenoszenia chorób;

- **Kontrowersje wzbudza nazwa działania „dobrostan zwierząt”**, która może być odbierana, że wypełnianie obecnych wymagań dobrostanowych, wynikających z obowiązujących przepisów, może nie zapewniać właściwych warunków dla zwierząt. Każdy hodowca w Polsce spełnia wymagania dobrostanowe. Program poprawia jedynie "komfort życia" ptaków, który w Unii Europejskiej i tak jest najwyższy na świecie.
- **Wprowadzenie systemu informacji dla konsumentów**, o pochodzeniu ptaków z hodowli o polepszonych warunkach bytowych ptaków. W sytuacji, w której system będzie działał jedynie poprzez zachętę dla hodowców dopłatami, a bez właściwej komunikacji do klienta końcowego np. poprzez wykorzystanie funkcjonujących systemów jakości i odpowiednie znakowanie, wysiłki hodowców i cel programu pozostanie niezauważony.
- **Wymogi dla pomieszczeń** - szczególną uwagę w proponowanych wymogach polepszenia warunków utrzymania drobiu, należałoby zwrócić na podstawowe wymogi dla pomieszczeń, w których odbywa się chów i hodowla zwierząt, przede wszystkim obieg powietrza, temperatura, wilgotność powietrza i stężenie gazów. Monitorowanie wymienionych czynników ma duży wpływ na mikroklimat w budynkach, co bezpośrednio przekłada się na stan zdrowia zwierząt. W warunkach wysokiej temperatury i wilgotności powietrza ptaki są narażone na stres cieplny, który ma ogromne znaczenie, gdyż może znacząco obniżyć tempo wzrostu ptaków, produkcję jaj, spożycie paszy oraz jej wykorzystanie. Kształtowanie mikroklimatu w pomieszczeniach zależy również od klimatu zewnętrznego szczególnie pory roku i związanej z nią temperatury powietrza. W produkcji drobiarskiej najbardziej newralgicznym okresem jest lato, kiedy w kurnikach odnotowuje się często zbyt wysoką temperaturę z niską lub za wysoką wilgotnością powietrza, co bezpośrednio wpływa ilości

spożywanej wody, której jakość ma wpływ na kondycję zdrowotną stada, efektywność prowadzonej profilaktyki oraz stan mikrobiologiczny przewodu pokarmowego. W hodowli drobiarskiej stosuje się sterowanie długością dnia świetlnego przede wszystkim do regulacji czasu dojrzewania płciowego, okresowego zwiększania nieśności lub do osiągnięcia lepszych wyników reprodukcji. Jednak poza liczbą godzin światła na dobę oraz jego intensywności, duże znaczenie ma także barwa światła, przy czym barwa światła naturalnego w różnych porach dnia oraz porach roku i stanach pogodowych jest różna. Zasadnym byłoby uwzględnienie w ramach poprawy warunków bytowych oprócz światła białego zastosowanie niebieskiego lub fioletowego, które dla ptaków niewidoczne, a sprzyja ich wypoczynkowi, a także pomaga obsłudze w wykonywaniu niezbędnych czynności porządkowych w kurniku bez płoszenia i stresowania ptaków. Badania eksperymentalne nad wpływem światła monochromatycznego na ptaki wykazały, że u brojlerów oświetlanych światłem barwy fioletowej, niebieskiej lub zielonej kurczęta uzyskały większe przyrosty masy ciała niż w pomieszczeniach oświetlonych światłem białym lub czerwonym. Ponadto, światło niebieskie działa na kurczęta brojlery uspakajająco. Wykazano również jednoznacznie, że barwa czerwona wpływa na obniżenie agresywności ptaków, pterofagii i kanibalizmu.

Z poważaniem,

DYREKTOR GENERALNY
Krajowa Rada Drobiarstwa - Izba Gospodarcza

Dariusz Goszczyński